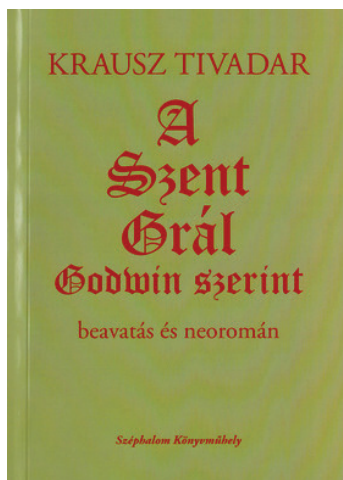

Gáspár Ferenc

Egyezzünk meg döntetlenben!

Valamikor a Krisztus utáni negyedik században a rómaiak legyőzték a szarmatákat, és elvitték őket Britanniába harcolni. A szarmaták – akik amúgy sokáig együtt éltek a hunokkal – kiváló lovas harcosok voltak, és drótból készített páncélinget viseltek. Mivel roppant gyorsan száguldoztak, szükségük volt egy igazodási pontra, egy zászlóra, amit mindegyik lovas jól láthatott a csatatér bármely pontjáról. A zászlón vörös sárkányfej ékeskedett: maga a Pen Dragon. A rózsák háborúja idején élt szerző, Sir Thomas Malory könyve, az *Arthur királynak és vitézeinek, a Kerek Asztal lovagjainak históriája* pedig Uther Pendragon király nevével kezdődik. Ama király volt a filmekből jól ismert Arthur apja, de ez még nem minden. A Pen Dragon, vagyis a sárkányfej a középkori alkímiában a megváltót szimbolizálta, mint ahogy a sárkány farka magát az ördögöt, s így a mi Zsigmond királyunk használta ábrázolás – a farkával a nyakára csavarodó sárkány – egyenesen Jézus megkísértését. Innen már csak egy lépés a Grál-kehely keresése, mely, mint tudjuk: egykor felfogta a Megváltó vérért, de hogy a dolog ne legyen ennyire egyszerű, emlékezzünk arra, hogy az ifjú Arthur csak a csodálatos kard, az Excalibur megszerzése által lehetett király, némileg rokonítva a mi Attilánk történetével, akinek felmenőivel a szarmaták egészen biztosan találkoztak. (Igaz, a „sztori” még náluk is régebbi, hiszen a görög mitológiai hős, Thészeusz is egy kard szikla alóli kihúzásával bizonyította be emberfeletti erejét apjának.) A kardon kívül pedig a Grál-kehelyre hajazó ivócsészéje szintén minden keleti

harcosnak volt, és gyalogos vitézzel sem igen futhattunk össze a „népek országútján”, vagyis a Kárpátoktól keletre húzódó végtelesen sztyeppéken.

Mi következik mindebből? Csak az, hogy az egész nyamvadt lovagságot és Grál-mondakört nem a nyugati világ találta ki, hanem sokkal ősbibb és keletibb elemekből illesztette és formálta a maga képére.

Jól tudja ezt a tárgyban hatalmas kutatómunkát végzett KRAUSZ TIVADAR is, aki *A Szent Grál Godwin szerint* című könyve utószavában nem csupán saját művére, hanem az egész tárgykörre vonatkozóan fontos kérdéseket tesz fel, s a maga módján meg is válaszolja őket. *„Mit tartalmaz ez a Grál-könyv? Miért is kell a Grált kutatni? Mi hát a Grál?”* Krausz szerint a könyve lovagrománcokat tartalmaz, méghozzá olyan eredeti, ihletett stílusban, mintha az egészet versben írta volna a szerző, vagy csupa felkiáltójellel. A Grál pedig *„egy megvalósítható, ezért a szerző által meg is tapasztalt, útmutatásai nyomán bár, nemes lélek számára elérhető lelki élmény. Birtokolhatatlan! A szentáldozás, avagy az Úrvacsora szentségének vitézi lelkülettel való megélése. Utolérhetetlen! Nem lehet vele betelni! Ezért keresi újra és újra valamennyi valódi lovag, aki egyszer is megélte őt... Nincs az a keresőprogram, amelyik megtalálná a tűt a szénakazalban – de meg kell találnod!”*

De miről is van szó tulajdonképpen?

Először is vannak az „eredeti” Grál-történetek, mint például Chrétien de Troyes-é, vagy a már említett, és magyarul 1970-ben megjelent Malory-könyv, ám ezeket a históriákat szerzőik jóval később vetették pergamenre, mint ahogy a dolgok megtörténtek. Egy angol szerző, Geoffrey of Mommouth volt az első a 12. században, aki latin nyelvű krónikájában összegyűjtötte ezeket a csodálatos meséket, melyeket igen nehéz műfajilag meghatározni, ugyanúgy, mint Krausz Tivadar regényét.

Talán a hőseposz lenne a legmegfelelőbb szó; nem véletlen, hogy a történeteket azóta is rengetegen feldolgozták, gondoljunk csak Wagner *Parsifal*jára, vagy az írásom címében említett ikoni-

kus Monty Python-filmre, a *Gyalog galoppra*, de olyan pszichológiai művek szintén születtek a témában, mint Jung feleségének és tanítványának közös műve, *A Grál-legenda lélektani nézőpontból*. Utóbbi gyakran eszébe jut az embernek Krausz könyve olvasása közben, hiszen a címben ugyan Godwin szerepel, de az igazi hős mégiscsak Parsifal. Ő az, aki lándzsája érintésével meg tudja gyógyítani a beteg Amfortas király sebéit, és eljut a Grál szent templomába. De előtte még legyőzi a Vörös Lovagot, és magára ölti annak páncélját, mely a jungi pszichológiában az életerőt és a vitalitást jelképezi. Ráadásul az ő története az egész világon jól ismert ún. „tökfilkó-mesék” közé tartozik, melyekben mindig a legifjabbaknak és a legbutábbaknak sikerül a nagy tett, a kincs megszerzése.

Persze, Parsifalnál nem az oktondiság, hanem a tisztaság a lényeg, ő az, aki képes a saját combjába is beleszúrni, csakhogy mentesüljön a vágtyól.

De mitől más Krausz regénye, ha regénynek lehet nevezni ezeket a történeteket egyáltalán? Hiszen van benne még egy, a nem túl távoli jövőben játszódó rész is: 2022-ben Merlin feltámad, *kikel kristálybarlangjának – saját bölcsessége kövének – fogságából, hogy visszavágyjon az őt oda bezáró álnok tanítványának, Nimue vízi tündérnek. Eszközéül Godwint... használja*. E célból a trubadúrrá vált Godwin – valójában a szerző – verselni kezd, s a költemények egy része tényleg kicsit régimódi, mások viszont kifejezetten humorosak. Nimue sírása Godwinnal történt szeretkezése után egyenesen jambikus-ütemhangsúlyos sorokban hangzik fel, erősen lírai töltetet adva az egész fejezetnek. Szerepel itt lézerkard és *telecomput*, hadtáp, csúcsvilágítás és sok más egyéb mai kifejezés. Godwin végül Merlin eredeti szándékával szemben beleszeret a vízi tündérbe, majd kiábrándul. Ám bizonyos gyapjúsálak Godwin bőrére varázsolják Nimue ujjbegyeinek cirógatását, így a késlekedő kikeletig ez az érintés sokszorozza meg a hős erejét. *Így élhetünk meg eztán boldogabb tavaszt*, fejezi be a művét a szerző, és ebben a megállapításában abszolút egyet kell értenünk vele.

És még más, a szó jó értelmében formabontó Krausz Tivadar regénye a már említett eredeti stíluson kívül a magyar és az *Utószó*ban említett egyéb keleti vonatkozások miatt is. Nem csupán a Hispániában hét gyógyíthatatlan sebet szerzett magyarföldi Urre lovagra gondolunk, aki elvetődik Britanniába, Arthur király udvarába, s őket kéri, orvosolják meg őt. Száztíz lovnak nem sikerül, végül Lancelot, a Tó lovagja lenne soron (a legújabb kutatások szerint Lancelot a mi Szent László királyunknak felel meg), de ő úgy érzi, hiába tenné rá kezét a sebekre, azok nem hegednének be ettől. Ám Arthur ráparancsol: fohászokdjék Jézushoz, és akkor sikerülni fog. Az eredeti mondában így is történik, Krausznál azonban Lancelot a magyarok istenéhez imádkozik, s mivel sikerül a sebeket begyógyítania, elhatározza, hogy ezután is így tesz majd, vagyis kizárólag a magyarok istenéhez intézi majd fohászait.

Urre története Krausz szerint a Nyugat velünk szembeni lelkiismeret-furdalását tükrözi. Ezenkívül megemlíti a köldökmagasságban kupát tartó keleti bálványszobrokat, a sztyeppei vitézek koponya-kupáit, a magyar vérszerződést, a már tárgyalt csodakardokat, a mágushitű lovas népeket, akik a tisztaság kultuszát hozták el a már akkor is a bűn mocsarában fetregő Nyugatnak. Természetesen nem kell mindenben egyetértenünk a szerzővel, de az *Utószó* talán sokkal érdekesebb, mint maga a regény, melyben Krausz a cselekményt tömörítette, és tulajdonképpen a Parsifal-mondakör esszenciáját adta.

És különleges stílus ide vagy oda, (éppen ezért) nem könnyű olvasmány *A Szent Grál Godwin szerint*. Viszont annyira gondolatébresztő, hogy mégis érdemes végigrágnunk magunk rajta. „Egyezzünk meg döntetlenben” – mondta a *Gyalog galopp* fekete lovagja, mikor már se keze, se lába nem maradt. A mi számunkra ez a könyv nem valaminek az elvesztését jelenti, hanem inkább a megtalálását. A kelta mondakör – csúnya szóval – magyarítását. És ez mindenképpen értékelendő.